

prof. nadzw dr hab. inż. Jacek Binda
dr Elżbieta Rak-Młynarska
dr Paweł Mrowiec

Katedra Finansów i Bankowości
Wydział Finansów i Technologii Informatycznych
Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Bielsku-Białej

Lokalne uwarunkowania budowania społeczeństwa informatycznego na przykładzie doświadczeń gminy Czechowice-Dziedzice

WPROWADZENIE

Rozwój gospodarczy we współczesnym społeczeństwie możliwy jest dzięki powstawaniu nowych dziedzin biznesu opartych na informacji i wiedzy. Wiedza stała się także synonimem władzy obok przemocy i pieniędzy, a „bogaczami przyszłości będą bogaci w intelekt”¹. Infrastruktura informatyczna jest powszechnie uznawana za jeden z najważniejszych czynników wzrostu bogactwa narodów. Informacja stała się podstawowym zasobem produkcyjnym obok surowców, kapitału i pracy, a wykorzystywane techniki informatyczne są jedynie narzędziem. Aby jednak tę szansę odpowiednio wykorzystać należy społeczeństwu uświadomić korzyści wynikające z optymalnego zarządzania informacją, a także potencjalne zagrożenia z niego wynikające. O ile będzie to stosunkowo łatwe do zrealizowania w większych aglomeracjach, gdzie szybko przenikają i utrwalają się nowe technologie, produkty czy wzorce zachowań, o tyle problematyczne pozostaje to poza nimi.

Skuteczność kształtowania społeczeństwa informatycznego w skali kraju zależy przede wszystkim od efektywności realizowanych przez samorządy lokalne „strategii informatyzacji”. Głównym wyzwaniem samorządu lokalnego jest więc stworzenie warunków do dynamicznego rozwoju społeczeństwa informatycznego – SI (ang. *Information Society*), będącego źródłem przewag konkurencyjnych w regionie.

W artykule zaprezentowano stan obecny, uwarunkowania oraz perspektywy rozwoju społeczeństwa informatycznego na poziomie samorządu lokalnego – na przykładzie gminy Czechowice-Dziedzice, położonej w powiecie bielskim, w wo-

¹ M. Szarafin, *Knowledge management*, słowo przedwstępne „Problemy Jakości” 1999, nr 3, s. 12.

jewództwie śląskim. Dane zostały poddane analizie w kontekście regionalnych, krajowych, a także unijnych założeń rozwoju społeczeństwa informacyjnego. W tekście przedstawiono również bariery, na które natrafiają samorządy lokalne przy realizacji wspomnianej strategii.

PROGRAMOWE PODSTAWY ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Pojęcie „społeczeństwo informacyjne” po raz pierwszy zostało sformułowane w 1963 r. przez japońskiego etnologa Tadao Umehao, a do jego spopularyzowania przyczynił się później Kenichi Koyamana. Na grunt europejski termin ten został przeniesiony przez francuskich socjologów Alaina Minac i Simona Nora w raporcie „L’informatisation de la Société”². Definicja SI najczęściej wykorzystywana w Europie pochodzi z opublikowanego w 1994 r. raportu zwanego potocznie raportem Bangemanna: „Europe and the Global Information Society: Recommendations to the European Council”. Zgodnie z raportem, SI charakteryzuje się przygotowaniem i zdolnością do użytkowania systemów informatycznych i wykorzystuje usługi telekomunikacyjne do przekazywania i zdalnego przetwarzania informacji. Jest to społeczeństwo, „w którym przetwarzanie informacji z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych stanowi znaczącą wartość ekonomiczną, społeczną i kulturową”³. Informacja stała się więc elementem o charakterze strategicznym, który rozpatrywany może być w aspektach: towaru, elementu tworzącego branżę informatyczną i telekomunikacyjną oraz czynnika produkcji, przyczyniając się do głębokich przemian w strukturach gospodarczych⁴.

W licznych dokumentach unijnych budowa SI podniesiona została do rangi priorytetu. Przykładem może być Strategia Lizbońska⁵ zakładająca osiągnięcie przez UE do 2010 r. dominującej w świecie pozycji gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu obywatelom Wspólnoty zatrudnienia i standardów socjalnych. Jej późniejsza nowelizacja przeprowadzona już w marcu 2005 r. na szczycie Rady Europejskiej skutkowałą opracowaniem dokumentu „Wspólne działania na

² Rapport remis au Président de la République le 31 août 1980.

³ *Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2006–2010*. Urząd Statystyczny w Szczecinie, GUS Warszawa 2010.

⁴ M. Goliński, *Gospodarka i informacja* [w:] *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, red. J. Lubacz, Ośrodek Zagadnień Społeczeństwa Informacyjnego Instytutu Problemów Współczesnej Cywilizacji, Warszawa 1999, s. 138.

⁵ Plan rozwoju przyjęty przez Radę Europy na posiedzeniu w Lizbonie w 2000 roku skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta na wiedzy), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie nowego aktywnego państwa socjalnego) <http://libr.sejm.gov.pl>

rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek Strategii Lizbońskiej⁶ kładzie większy nacisk na innowacyjność i budowę gospodarki opartej na wiedzy oraz poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Główne priorytety ww. strategii to:

- uczynienie z wiedzy i innowacji technologicznych prawdziwego napędu trwałego wzrostu w Europie,
- podniesienie atrakcyjności Europy w dziedzinie inwestycji i zatrudnienia,
- podporządkowanie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia spójności społecznej, zachowując całkowitą synergię pomiędzy wymiarem ekonomicznym, społecznym i ekologicznym.

Priorytety te zostały przeniesione do Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW) na lata 2007–2013 i znalazły swoje odzwierciedlenie w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia.

Kolejnym dokumentem wpływającym na działania w zakresie budowy SI był Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne do 2010 roku”. Wskazywał on na potrzeby Unii Europejskiej w zakresie zrównoważonej i całościowej strategii dotyczącej sektora ICT i dyfuzji telekomunikacji do wszystkich sektorów gospodarki, podkreślając, że jest to warunek niezbędny, osiągnięcia w przyszłości przez UE wyższej dynamiki rozwoju gospodarczego⁷. Uwypuklono również priorytety europejskiej polityki w dziedzinie SI, które kładły szczególny nacisk na⁸:

- ukończenie jednolitej europejskiej przestrzeni informacyjnej, zapewniającej bezpieczną łączność szerokopasmową po przystępnych cenach, bogatą i zróżnicowaną zawartość oraz usługi cyfrowe,
- wzmocnienie innowacji europejskiego SI, które przyczyni się do wzrostu i powstawania nowych miejsc pracy w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, stawiając na pierwszym miejscu lepszy poziom usług publicznych i jakość życia,
- wzmocnienie innowacji i inwestycji w badaniach nad ICT, mające na celu wspieranie wzrostu oraz tworzenie nowych i lepszych miejsc pracy.

⁶ www.ukie.gov.pl

⁷ B. Matuszewska, *Strategia Lizbońska i gospodarka oparta na wiedzy w Polsce*, Raport Wima Koka – jak modyfikować Strategię? [w:] *Strategia Lizbońska a możliwości budowania gospodarki opartej na wiedzy w Polsce – wnioski i rekomendacje* pod redakcją naukową E. Okoń-Horodyńskiej, K. Piecha, Wydawnictwo PTE, Warszawa 2004, s. 33.

⁸ Inicjatywy eEuropa oraz komunikat w sprawie przyszłości europejskiej polityki regulacyjnej w dziedzinie mediów audiowizualnych (*communication on the future of European audiovisual regulatory policy*), Komunikat Komisji Do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia” Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 2005.

Opierając się na prezentowanych definicjach SI można określić jego główne cechy charakterystyczne, do których należą m.in.:

- korzystanie ze wspólnej przestrzeni informacyjnej oraz z dostępnych on-line usług administracji publicznej,
- minimalizacja wykluczenia cyfrowego prowadząca do pełnej integracji społecznej,
- inwestowanie w działalność badawczo-rozwojową,
- wysoki poziom innowacyjności.

Jednak podstawą jego dynamicznego rozwoju są działania na rzecz zapewnienia właściwych warunków społeczno-gospodarczych, takich jak np.:

- wysoko rozwinięty poziom nowoczesnych usług (np. bankowość internetowa, telefonia komórkowa, Internet) lub innowacyjnych usług (badania i rozwój oraz zarządzanie),
- budowanie, przekazywanie i wykorzystywanie wiedzy przez podmioty gospodarcze na rzecz szybkiego rozwoju gospodarki, a także społeczeństwa,
- dynamicznie prowadzony proces decentralizacji społeczeństwa, umożliwiający wpływ społeczności lokalnych na sprawy bezpośrednio ich dotyczące.

Konieczne jest więc równoczesne podejmowanie działań w szeregu obszarach, przygotowując w ten sposób społeczeństwo do efektywnego korzystania z funkcjonalności w obszarze technologii informacyjno-telekomunikacyjnych. W działaniach tych istotnego znaczenia nabiera aspekt ekonomiczny, uwidoczniiony w działaniach Komisji Europejskiej. Od 2006 r. podjęto działania zmierzające do obniżenia cen połączeń komórkowych realizowanych w krajach UE. W następstwie tych działań koszty roamingu spadły średnio o ponad 60% w 2007 r., a w latach 2008 i 2009 doszło do dalszych, choć już mniej znaczących obniżek⁹.

Kolejne działania prowadziły do wyeliminowania „wykluczenia cyfrowego” i zmniejszenia różnicy w dostępie do Internetu lub usług cyfrowych nowej generacji, pomiędzy bardziej dostatnimi a biedniejszymi (często odległymi) regionami UE lub pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi. Nie bez znaczenia pozostają również działania podejmowane na rzecz udostępniania szybkich usług łączności szerokopasmowej oraz wzbogacenia oferty „rozwiązań e-biznesowych” dla firm i usług użyteczności publicznej dostępnych on-line. W tym obszarze wyznaczono trzy priorytety¹⁰:

- zapewnienie dostępu do niedrogiej infrastruktury telekomunikacyjnej światowej klasy oraz do szerokiej gamy usług dla firm i jednostek,
- opanowanie przez każdego obywatela niezbędnych umiejętności do życia i pracy w SI,
- zapewnienie możliwości uczenia się przez całe życie (ang. *Life Long-Learning Program*), w czym technologie informatyczne mogą być niezwykle pomocne.

⁹ www.europa.eu

¹⁰ *Ibidem*.

Podjęmowane działania w zakresie wdrożenia w życie powyższych priorytetów skutkują dla społeczeństwa możliwością łatwego dostępu elektronicznego do 20 podstawowych usług publicznych (składanie zeznań podatkowych, deklaracji VAT, rejestracja nowych samochodów lub zmiany właściciela itp.). Dostępność e-urzędów przez 24 godziny na dobę, siedem dni w tygodniu oznacza zarówno dla osób fizycznych, jak i prawnych: większą różnorodność oraz elastyczność sposobów dostarczania informacji (zarówno w wyborze miejsca, jak i pory dnia załatwiania spraw urzędowych), ich lepszą jakość, oszczędności czasu, efektem czego jest ogólna poprawa poziomu świadczonych usług, a tym samym zwiększenie satysfakcji ich odbiorców¹¹.

Program i2010 zakłada również udostępnienie sieci szerokopasmowych dla szkół i uniwersytetów, a także bibliotek, muzeów i innych instytucji kulturalnych. Planowane jest również wprowadzenie usług internetowych związanych ze zdrowiem.

Również nowa strategia Unii Europejskiej – *Strategia EU 2020*¹² kładzie nacisk na rozwój bardziej inteligentnej i ekologicznej, opartej na wiedzy gospodarki, co będzie się wiązało ze zwiększonymi wydatkami inwestycyjnymi krajów Unii na innowacje i najnowsze cyfrowe technologie komunikacyjne.

W programy europejskie na szczeblu lokalnym wpisuje się również e-strategia dla województwa śląskiego¹³. Jej celem jest osiągnięcie sprawnego przepływu informacji i podniesienie jakości usług w obszarze administracji publicznej, przedsiębiorstw, edukacji i ochrony zdrowia, a także kultury i turystyki. Opracowanie Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego dla Województwa Śląskiego jest ściśle związane ze „Strategią kierunkową rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczną prognozą transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020”¹⁴. Przekładać się to będzie bezpośrednio na efektywność i racjonalność absorpcji funduszy europejskich w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013”¹⁵.

ZAŁOŻENIA I POZIOM ROZWOJU SI W GMINIE CZECHOWICE-DZIEDZICE

Gmina Czechowice-Dziedzice leży na południu Polski, w woj. śląskim. Jest gminą o charakterze przemysłowym, przy czym w okresie powojennym był to głównie przemysł rafineryjny, wydobywczy, metalurgiczny, elektroenergetyczny

¹¹ D. Grodzka, *E-administracja w Polsce*. www.parl.sejm.gov.pl

¹² Komunikat Komisji Europejskiej, *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, www.ec.europa.eu/eu2020

¹³ Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr III/37/2/2009 z dnia 29.04.2009 r., „Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015”.

¹⁴ *Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020*, Warszawa, 24.06.2005 r., www.opi4.opi.org.pl

¹⁵ www.slaskie.pl

oraz zapalczany. Obecnie gospodarka gminy ewoluuje w kierunku nowoczesnych, innowacyjnych technologii, jak produkcja biopaliw, przemysł lotniczy. Na obrzeżach Czechowic-Dziedzic powstało lotnisko oraz Park Technologiczny Przemysłu Lotniczego, a w nieodległej przyszłości planuje się otwarcie Śląskiego Centrum Naukowo-Technologicznego Przemysłu Lotniczego. Atrakcyjne położenie i dobre skomunikowanie oraz istniejąca infrastruktura stwarzają również możliwości rozwoju centrów logistycznych¹⁶.

Wzrastająca od kilku lat liczba mieszkańców gminy z dużym udziałem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz rosnąca liczba podmiotów gospodarczych wskazuje na rosnącą atrakcyjność gminy (tabela 1). Zmiana jej profilu gospodarczego, opartego na nowoczesnych, innowacyjnych technologiach wymaga podjęcia działań na rzecz podniesienia kwalifikacji mieszkańców oraz rozwoju SI.

Tabela 1. Charakterystyka gminy Czechowice-Dziedzice w latach 2008–2009

Wyszczególnienie	2008	2009
Ludność ogółem	43 431	43 766
Ludność w wieku przedprodukcyjnym i jej udział w ludności ogółem	8596 (19,8%)	8387 (19,16%)
Ludność w wieku produkcyjnym i jej udział w ludności ogółem	28 561 (65,8%)	28 770 (65,74%)
Ludność w wieku poprodukcyjnym i jej udział w ludności ogółem	6274 (14,4%)	6609 (15,10%)
Liczba jednostek gospodarczych ogółem	3774	3994
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2751	2951

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Innym obszarem stwarzającym duże możliwości rozwoju gminy są sieci teleinformatyczne. Przebiegająca przez jej teren wysokiej jakości i przepustowości kolejowa sieć światłowodowa sprawia, że skupiają się wokół niej najwięksi polscy operatorzy telekomunikacyjni, a także lokalni usługodawcy. Czechowice-Dziedzice są zatem atrakcyjnym miejscem do inwestowania w sieci teleinformatyczne, które stanowiłyby podstawę nie tylko dla sprawnego i szybkiego przepływu danych w sieciach lokalnych, ale także dawałyby olbrzymie możliwości rozwoju e-biznesu i usług telekomunikacyjnych¹⁷.

¹⁶ W Zabrzegu znajduje się jedna z największych kolejowych stacji rozrządowych w kraju, natomiast przy drodze krajowej nr 1 w Czechowicach-Dziedzicach zlokalizował swój obiekt PEKAES SA – lider holdingowy w Polsce i jeden z największych w Europie, oferujący kompleksową obsługę w zakresie: transportu, spedycji, logistyki, serwisu i handlu motoryzacyjnego.

¹⁷ J. Binda, *Rynek usług w e-biznesie*, Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2003.

Weryfikacja przyjętej strategii rozwoju SI w gminie wymaga analizy jej otoczenia oraz zasobów, jakimi dysponuje (tabele 2, 3).

Tabela 2. Silne i słabe strony gminy Czechowice-Dziedzice w zakresie informatyzacji

Silne strony	Słabe strony
Infrastruktura ▪ Nasycenie sprzętem IT gospodarstw domowych. ▪ Pracownie komputerowe w placówkach edukacyjnych ulokowanych w mieście i sołectwach. ▪ Nasycenie sprzętem IT w poszczególnych Wydziałach Urzędu Miejskiego i jednostkach organizacyjnych. ▪ Dostęp do szerokopasmowego Internetu w gminie. Umiejętności ▪ Rozwinięte szkolnictwo średnie i wyższe w regionie, gwarantujące stały dopływ młodych, wykształconych kadr. ▪ Oferta kształcenia na kierunkach informatycznych i pokrewnych w regionie. Świadczenie e-usług ▪ Portale internetowe dotyczące miasta i gminy zawierające bogaty zestaw informacji dla mieszkańców, inwestorów i turystów.	Infrastruktura ▪ Brak własnej światłowodowej sieci szkieletowej zaspokajającej potrzeby administracji samorządowej. ▪ Brak kanalizacji teletechnicznej umożliwiającej uruchomienie sieci światłowodowej. ▪ Brak PIAPów i hot-spotów na terenie gminy. Umiejętności ▪ Zróźnicowanie poziomu wykształcenia społeczeństwa. ▪ Bariery kompetencyjne i mentalne starszej części społeczeństwa w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii i Internetu. ▪ Niewystarczająca liczba inicjatyw szkoleniowych z zakresu podstawowej obsługi komputera i korzystania z Internetu skierowanych do ludzi niepracujących i starszych. ▪ Niewystarczająca promocja korzyści płynących z rozwoju społeczeństwa informacyjnego. ▪ Niski poziom znajomości wykorzystania komputera u starszego pokolenia osób pracujących w miejskich jednostkach organizacyjnych. Świadczenie e-usług ▪ Brak stron internetowych niektórych jednostek miejskich. ▪ Brak e-usług związanych z ochroną zdrowia. ▪ Brak systemu informacji przestrzennej. ▪ Niewystarczające możliwości technologiczne w zakresie usług związanych z telefonią internetową (VoIP). ▪ Brak oferty związanej z e-learningiem.

Źródło: opracowano na podstawie „Program informatyzacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego w gminie Czechowice-Dziedzice”, s. 83–84.

Tabela 3. Szanse i zagrożenia w gminie Czechowice-Dziedzice zakresie informatyzacji

Szanse	Zagrożenia
▪ Przyjazna polityka państwa dotycząca budowy społeczeństwa informacyjnego i rozwoju ICT. ▪ Duży nacisk na rozwój społeczeństwa informacyjnego administracji lokalnej. ▪ Zwiększenie atrakcyjności gminy dla przyszłych inwestorów poprzez realizację przedsięwzięć związanych z ICT. ▪ Brak barier technologicznych, przy wdrażaniu społeczeństwa informacyjnego – możliwość wykorzystania najnowocześniejszych rozwiązań. ▪ Młode społeczeństwo otwarte na wiedzę. ▪ Połączenie wszystkich jednostek organizacyjnych w jedną sieć komputerową gwarantującą wysoki poziom świadczenia usług sieciowych. ▪ Spadająca stopa bezrobocia rejestrowanego. ▪ Możliwość uzyskania wsparcia na realizację przedsięwzięć związanych z ICT ze środków UE.	▪ Migracja młodych wykształconych kadr do innych ośrodków na terenie kraju i za granicę. ▪ Niedobór specjalistów z sektora ICT. ▪ Zbyt mała, w stosunku do zapotrzebowania, liczba absolwentów szkół i uczelni o profilu informatycznym i technicznym. ▪ Niski poziom technicznego wykształcenia ludności rzutujący na niskie wykorzystanie ICT. ▪ Utrzymujący się fiskalizm państwa i negatywny wpływ przepisów podatkowych na rozwój przedsiębiorczości związanej z nowoczesnymi technologiami. ▪ Zwolnienie tempa rozwoju gospodarczego. ▪ Zbyt niskie nakłady finansowe z budżetu państwa przeznaczane na rozwój systemów informatycznych i nowoczesnych technologii. ▪ Nierówne szanse w dostępie do informacji i infrastruktury ▪ Brak kapitału i umiejętności w instytucjach publicznych oraz przedsiębiorstwach, skutkujący brakiem inwestycji w ICT.

Źródło: opracowano na podstawie „Program informatyzacji i rozwoju społeczeństwa...”, s. 83–84.

Trafna diagnoza pozwala na opracowanie efektywnej strategii rozwoju SI, która z kolei jest niezbędna do uzyskania przewagi konkurencyjnej w regionie. Przyjęty przez Radę Miejską w Czechowicach-Dziedzicach 1 lipca 2008 roku „Plan operacyjny na lata 2008–2015” aktualizuje oraz uszczegóławia zapisy „Strategii rozwoju gminy Czechowice-Dziedzice” w latach 2001–2015¹⁸. Prace nakierowane zostały na dynamiczny rozwój SI w gminie poprzez realizację wyznaczonych celów operacyjnych (por. rysunek 1) i podjęcie działań w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz komunikacyjnej. Ich realizacja wymaga wdrożenia działań w zakresie: rozwoju kadr lokalnej gospodarki, upowszechnienia dostępu do Internetu, wprowadzenia elektronicznej karty mieszkańca, edukacji informatycznej oraz podniesienia poziomu informatyzacji i administracji gminy¹⁹.

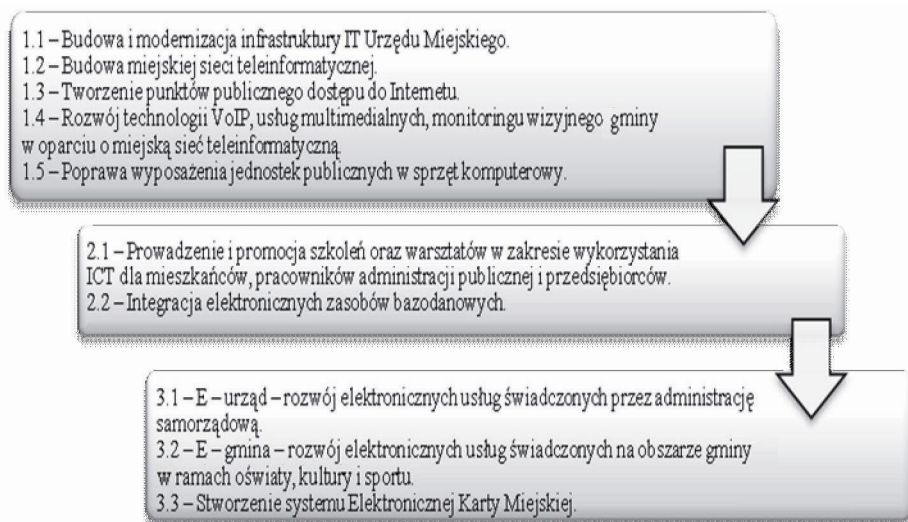
Działania te są uzasadnione występowaniem ścisłego związku pomiędzy rozwojem gospodarczym gminy a potencjałem kapitału ludzkiego. Autorzy dokumentu wskazują na zależność, między wykwalifikowaną kadrą a lokalizacją nowych inwe-

¹⁸ Przyjęta Uchwałą nr XLIII/349/01 Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach z dnia 23 października 2001 roku.

¹⁹ *Strategia rozwoju gminy Czechowice-Dziedzice. Plan operacyjny na lata 2008–2015*, Schemat planu operacyjnego, s. 5.

stycji w gminie. Jednocześnie wskazano, że podjęcie działań z branży IT niesie za sobą liczne korzyści, m.in.: rozwój edukacji, usprawnienie organizacji procesów, w tym usług publicznych, wspomaganie zarządzania i rozwoju gospodarczego.

Szczególny nacisk położono na zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu umożliwiającego szybkie i duże transfery danych. Działania gminy skoncentrowane są więc m.in. wokół zawierania współpracy z firmami telekomunikacyjnymi działającymi na jej terenie, jak również samodzielnej realizacji inwestycji teleinformatycznych.

Rysunek 1. Główne obszary działania w zakresie budowy SI w gminie Czechowice-Dziedzice

Źródło: opracowanie własne.

Sprzyjającą okolicznością są planowane inwestycje gminne, szczególnie w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej, modernizacji sieci wodociągowej czy też inwestycje drogowe. Gmina podjęła działania o dofinansowanie inwestycji z zewnętrznych środków Funduszu Spójności, w ramach projektu pn. „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminie Czechowice-Dziedzice”²⁰. W efekcie podejmowanych działań, w latach 2011–2013 zostanie wymienionych ponad 14 km sieci wodociągowej oraz wybudowane ponad 20 km sieci kanalizacyjnej. Biuro Informatyki Urzędu Miejskiego w Czechowicach-Dziedzicach w oparciu o zakres oraz lokalizacje planowanych inwestycji dokonało wstępnej oceny kosztów zadań liniowych realizowanych równolegle z zadaniami z zakresu infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej.

²⁰ Projekt oczekuje na rozstrzygnięcie.

Dokumentem korespondującym z wyżej wymienionymi jest Uchwała Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach nr XXVII/251/08 w sprawie Programu Informatyzacji i Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego wskazująca, że podstawowymi warunkami uznania społeczeństwa za informacyjne jest rozbudowana, nowoczesna sieć teleinformatyczna obejmująca swym zasięgiem wszystkich mieszkańców gminy oraz dostępność publiczna do zasobów informacyjnych²¹.

Jak pokazują rankingi gmin, powiatów, czy też województw wysokie pozycje zajmują te samorządy, które nie tylko zapewniają mieszkańcom optymalną infrastrukturę komunalną, ale przede wszystkim stawiają na rozwój jej mieszkańców²². Jednym z bardziej intensywnie rozwijanych obszarów, uwzględnianych w rankingach, jest stworzenie środowiska teleinformatycznego dla świadczenia usług publicznych w formie elektronicznej, m.in. poprzez aktywne uczestnictwo w projekcie SEKAP. Dostępność mieszkańców do elektronicznych usług komunikacji publicznej (m.in. powiadamiania o zagrożeniach) nabrała szczególnego znaczenia w czasie klęski powodziowej w 2010 r. Gmina uruchomiła wówczas specjalną usługę polegającą na bezpłatnym informowaniu mieszkańców poprzez SMS-y o zagrożeniach powodziowych, innych zagrożeniach atmosferycznych oraz awariach na sieci wodociągowej, gazowniczej, energetycznej²³.

ZAKOŃCZENIE

Budując SI nie można przyjąć z góry jednego modelu realizacji strategii – należy pamiętać, że każda gmina funkcjonuje w odmiennych warunkach społeczno-ekonomicznych. Określenie uwarunkowań rozwoju SI na poziomie samorządu lokalnego i ich właściwe rozpoznanie znacząco wpłynie na skuteczność podejmowanych działań. Wynika to z faktu, że na szczeblu lokalnym najlepiej są znane i rozpoznane potrzeby oraz możliwości zarówno w zakresie infrastruktury, jak i zasobów ludzkich. Ścisła współpraca samorządów lokalnych z instytucjami wdrażającymi idee SI pozwoli na odpowiedni dobór środków i narzędzi oraz minimalizację kosztów, jakie wiążą się z działaniami w tym zakresie.

²¹ Program informatyzacji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego w gminie Czechowice-Dziedzice, www.bip.czechowice-dziedzice.pl/prawo/uchwały/Rady_Miejskiej/2008/Uchwała_nr_XXVII/251/08.

²² Gmina Czechowice-Dziedzice zajęła pierwsze miejsce w województwie śląskim i 15 miejsce w Polsce w Ogólnopolskim Rankingu Związku Powiatów Polskich za rok 2010 w kategorii gmin miejskich i miejsko-wiejskich. Kryteria oceny obejmowały m.in.: działania proinwestycyjne i prorozwojowe, rozwiązania poprawiające jakość obsługi mieszkańca oraz funkcjonowanie jednostki samorządu terytorialnego, rozwój społeczeństwa informacyjnego, umacnianie systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Źródła internetowe: www.czechowice-dziedzice.pl

²³ Aby zwiększyć precyzyjność informacji mieszkańców może otrzymywać informację z konkretnej dzielnicy miasta lub sołectwa.

LITERATURA

- Binda J., *Rynek usług w e-biznesie*, Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Białymstoku-Białej, Bielsko-Biała 2003.
- Goban-Klas T., *Spółeczeństwo informacyjne, szanse, zagrożenia, wyzwania*, Fundacja Rozwoju Telekomunikacji, Kraków 1999.
- Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 2005.
- Matuszewska B., *Strategia Lizbońska i gospodarka oparta na wiedzy w Polsce, Raport Wima Koka – jak modyfikować Strategię?* [w:] *Strategia Lizbońska a możliwości budowania gospodarki opartej na wiedzy w Polsce – wnioski i rekomendacje* pod redakcją naukową E. Okoń-Horodyńskiej, K. Piecha, Wydawnictwo PTE, Warszawa 2004.
- Nowina-Konopka M., *Kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego w Polsce – kwestie polityczne*, Kraków 1999.
- Szarafin M., *Knowledge management*, „Problemy Jakości” 1999, nr 3, s. 12.
- Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2006–2010*. Urząd Statystyczny w Szczecinie, GUS, Warszawa 2010.
- Strategia rozwoju gminy Czechowice-Dziedzice. Plan operacyjny na lata 2008–2015.
www.bip.czechowice-dziedzice.pl
www.czechowice-dziedzice.pl
www.epi.asso.fr: *Raport remis au Président de la République le 31 août 1980*.
www.ec.europa.eu/eu2020, Komunikat Komisji Europejskiej, *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*.
www.libr.sejm.gov.pl
www.opi4.opi.org.pl, *Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020*, Warszawa.
- www.parl.sejm.gov.pl, Grodzka D., *E-administracja w Polsce*.
- www.silesia.org, Nowak J.S., *Spółeczeństwo informacyjne – geneza i definicje*.
- www.slaskie.pl
- www.ukie.gov.pl

Streszczenie

Rozwój człowieka od zawsze nierozdzielnie łączył się z generowaniem, przetwarzaniem, stosowaniem i przechowywaniem informacji. W artykule zaprezentowano stan obecny, uwarunkowania oraz perspektywy rozwoju społeczeństwa informatycznego na poziomie samorządu lokalnego – na przykładzie gminy Czechowice-Dziedzice, położonej w powiecie bielskim, w województwie śląskim. Dane zostały poddane analizie w kontekście regionalnych, krajowych, a także unijnych założeń rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Skuteczność kształtowania społeczeństwa informatycznego w skali kraju zależy przede wszystkim od efektywności realizowanych „strategii informatyzacji” przez samorządy lokalne, ponieważ to one są najbliższe społeczności lokalnych, znają ich potrzeby oraz oczekiwania w tym zakresie. Głównym wyzwaniem samorządów lokalnych jest więc wykreowanie społeczeństwa informacyjnego, które stanie się źródłem przewag konkurencyjnych w regionie. W artykule wskazano także bariery, na które napotykają samorządy lokalne przy realizacji strategii budowy społeczeństwa opartego na wiedzy i informacji.

Local conditions of the Information Society building on the example of the Czechowice-Dziedzice municipality experiences

Summary

Human development has always been inextricably connected with the generation, processing, use and storage of information. The article presents the current status, conditions and prospects for development of Information Society at local government level – for example, the municipality Czechowice-Dziedzice, located in Bielsko County, in the Silesia province. Gathered data were analyzed in the context of regional, national and EU information society development objectives.

The effectiveness of Information Society development in the country mainly depends on the effectiveness of the „IT strategy” by local governments because they are closest to local communities, know their needs and expectations in this regard. The main challenge is thus local governments to create an information society which becomes a source of competitive advantages in the region. The article also identifies the barriers faced by local governments in implementing the strategy of building a society based on knowledge and information.